
HRVATSKO DRUŠTVO
ZA SUPLEMENTACIJU
U MEDICINI
Hotel Sheraton,
Zagreb
22.-25.10.2026.
JESENSKA AKADEMIJA
SUPLEMENTACIJE
U MEDICINI
PSIHIJATRIJSKI POREMEĆAJI POVEZANI S DEFICITOM MIKRONUTRIJENATA
Doc. prim. dr.sc. Stipe Drmić

Zašto su mikronutrijenti važni za mozak?

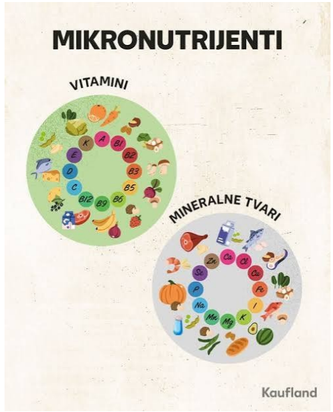
Sinteza i metabolizam neurotransmitora

Energetski metabolizam neurona

Sinteza DNA, metilacija i mijelinizacija

Sinaptička plastičnost i stanična signalizacija

Regulacija imunoloških i upalnih procesa

Psihički poremećaji povezani s deficitom mikronutrijenata

Mikronutrijenti kao čimbenici neurobiološkog funkcioniranja

Povezanost nutritivnih deficita s psihijatrijskim simptomima

Kliničko prepoznavanje, dijagnostika i terapijske implikacije

50 najkorištenijih lijekova po DDD/1000/dan u 2025. godini

Izvor: HALMED, Izvješće o potrošnji lijekova u RH u 2025. godini, Tablica 5.

Rbr.	ATK	Djelatna tvar	DDD/1000/dan
1	A11CC05	kolekalciferol	149,84
2	C10AA05	atorvastatin	84,58
3	A02BC02	pantoprazol	71,85
4	C10AA07	rosuvastatin	61,22
5	B01AC06	acetilsalicilna kiselina	53,25
6	N05BA01	diazepam	41,37
7	C09AA05	ramipril	37,05
8	C03CA01	furosemid	37,03
9	M01AE01	ibuprofen	36,23
10	C09BX01	perindopril, amlodipin i indapamid	35,11
11	C08CA01	amlodipin	34,06
12	C09BB04	perindopril i amlodipin	31,40
13	H03AA01	levotiroksin natrij	30,85
14	C02AC05	moksonidin	30,01
15	B03BB01	folna kiselina	29,25
16	C09BA04	perindopril i diuretici	28,03
17	N05BA12	alprazolam	27,89
18	A02BC05	esomeprazol	24,95
19	C07AB07	bisoprolol	23,31
20	A10BA02	metformin	21,03
21	C07AB12	nebivolol	19,31
22	G04CA02	tamsulozin	18,63
23	M01AE02	naproksen	18,09
24	C09AA04	perindopril	17,04
25	C01EB15	trimetazidin	16,58
26	N02AJ13	tramadol i paracetamol	14,39
27	N05CF02	zolpidem	14,25
28	C09BB07	ramipril i amlodipin	13,16
29	A01AB09	mikonazol	11,31
30	C08CA13	lerkanidipin	11,23
31	C09CA03	valsartan	10,92
32	N06AB10	escitalopram	10,82
33	M01AE03	ketoprofen	10,56
34	M01AB05	diklofenak	10,52
35	A10BJ06	semaglutid	9,89
36	N06AB06	sertralin	9,86
37	R06AX27	desloratadin	9,81
38	A10BB09	gliklazid	9,74
39	R06AX29	bilastin	9,48
40	B01AF01	rivaroksaban	9,26
41	C09DA03	valsartan i diuretici	9,21
42	C09BA05	ramipril i diuretici	9,08
43	B03BA01	cijanokobalamin	8,78
44	R06AX13	loratadin	8,34
45	A10BK01	dapagliflozin	7,31
46	C10BA06	rosuvastatin i ezetimib	7,15
47	C03DA04	eplerenon	7,15
48	A10BD08	metformin i vildagliptin	7,07
49	N02BE01	paracetamol	7,02
50	A11GA01	askorbinska kiselina (vit. C)	6,96

Vitamin D i depresivni simptomi

Niske koncentracije 25-hidroksivitamina D povezane su s depresivnim simptomima u brojnim opservacijskim istraživanjima.

Predloženi mehanizmi uključuju imunomodulaciju i utjecaj na neurobiološke procese.

Rezultati intervencijskih istraživanja nisu potpuno konzistentni.

Nije dokazano da suplementacija vitaminom D pouzdano liječi depresiju u općoj populaciji.

Korekcija dokumentiranog deficita opravdana je prema kliničkim indikacijama.

Vitamin B12 i folat: neuropsihijatrijske posljedice

Kognitivne smetnje, usporeno mišljenje i poteškoće koncentracije

Depresivni simptomi, razdražljivost i promjene raspoloženja

U pojedinim slučajevima konfuznost, delirij ili psihotični simptomi

B12: periferna neuropatija, poremećaji hoda i osjeta

Folat: važnost u sintezi DNA i metabolizmu jednougljičnih skupina

Željezo: više od anemije

Deficit željeza može uzrokovati umor, slabiju koncentraciju i kognitivne teškoće.

Nedostatak željeza može biti povezan sa smanjenom tolerancijom napora i osjećajem iscrpljenosti.

Sindrom nemirnih nogu povezan je s poremećajem metabolizma željeza.

Deficit može postojati i bez manifestne anemije.

Procjena: kompletna krvna slika, feritin i, prema indikaciji, dodatni parametri metabolizma željeza.

Cink i magnezij: zanimljivi mehanizmi, ograničeni dokazi

Cink- Sudjeluje u brojnim enzimskim procesima i regulaciji neuronske signalizacije.

Niže koncentracije cinka opisane su u nekim skupinama osoba s depresijom.
Istražuje se moguća korist suplementacije kao dodatka antidepresivnoj terapiji.

Magnezij- Sudjeluje u neuromuskularnoj funkciji i regulaciji neuronske ekscitabilnosti.

Istraživanja suplementacije kod depresivnih simptoma pokazuju potencijalnu korist, ali uz metodološka ograničenja.

Psihijatrijski simptomi povezani s deficitima mikronutrijenata

Depresivni simptomi i umor: moguća povezanost s deficitom B12, folata i željeza.

Kognitivne smetnje: poteškoće koncentracije, pamćenja i mentalna usporenost.

Neuropsihijatrijske manifestacije: deficit B12 može se prezentirati neurološkim simptomima, konfuznošću, a u težim slučajevima i psihotičnim simptomima.

Poremećaji sna: deficit željeza povezan je sa sindromom nemirnih nogu.

Važno: simptomi su nespecifični i zahtijevaju diferencijalnodijagnostičku procjenu.

Tko je pod povećanim rizikom?

Bolesnici nakon barijatrijskih operacija i s gastrointestinalnim bolestima ili malapsorpcijom.

Osobe s restriktivnom ili nutritivno siromašnom prehranom.

Bolesnici s dijabetesom, osobito uz dugotrajnu primjenu metformina, zbog rizika deficita vitamina B12.

Osobe s kroničnom konzumacijom alkohola ili povećanim gubitkom nutrijenata.

Bolesnici s pretilošću mogu istodobno imati višak masnog tkiva i deficit pojedinih mikronutrijenata.

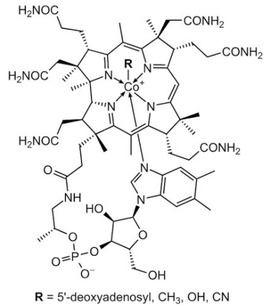
Klinička implikacija: procjena rizika treba prethoditi ciljanoj laboratorijskoj obradi.

Laboratorijska dijagnostika

Vitamin B12: serumska koncentracija; kod graničnih nalaza prema indikaciji metilmalonska kiselina.

Folat: procjena kada postoje odgovarajući klinički čimbenici rizika.

Željezo: kompletna krvna slika, feritin i prema potrebi saturacija transferina.

R = 5'-deoxyadenosyl, CH_3, OH, CN

Vitamin D: 25-hidroksivitamin D prema kliničkoj indikaciji.

Cink i magnezij: određivanje kada postoji opravdana sumnja na deficit.

Interpretacija nalaza: uzeti u obzir upalu, bubrežnu funkciju, lijekove i klinički kontekst.

Načelo: ciljana obrada umjesto neselektivnog testiranja svih mikronutrijenata.

Liječenje i suplementacija

Potvrđeni deficit potrebno je liječiti i istražiti njegov uzrok.

Korekcija deficita može poboljšati simptome koji su posljedica nutritivnog poremećaja.

Dokazi o antidepresivnom učinku suplementacije razlikuju se među mikronutrijentima.

Vitamin D, cink i magnezij nisu zamjena za standardno liječenje depresije.

Empirijska suplementacija bez jasne indikacije nije opravdana za sve psihijatrijske bolesnike.

Potrebno je razmotriti doziranje, nuspojave, interakcije i rizik prekomjernog unosa.

Cilj: individualizirana nadoknada utemeljena na kliničkim nalazima i dokazima.

Slajd 12. Praktični klinički algoritam

1. Klinička procjena
Prehrana, gubitak težine, alkohol, gastrointestinalne bolesti, lijekovi i simptomi.

↓

2. Ciljana laboratorijska obrada
Prema anamnezi i nalazu: krvna slika, feritin, B12, folat, vitamin D i drugi testovi prema indikaciji.

↓

3. Intervencija
Liječenje utvrđenog deficita, korekcija prehrane i nastavak standardnog psihijatrijskog liječenja.

↓

4. Praćenje ishoda
Simptomi, funkcioniranje, podnošljivost, laboratorijski nalazi i potreba za nastavkom intervencije.

Napomena: laboratorijski panel treba individualizirati. Nije opravdano rutinski testirati sve mikronutrijente svakom psihijatrijskom pacijentu.

A što s viškom mikronutrijenata?

Vitamin B6 (piridoksin): prekomjerne doze mogu uzrokovati perifernu neuropatiju; psihički simptomi nisu tipična manifestacija.

Vitamin A: kronična hipervitaminoza može izazvati razdražljivost, glavobolju, pospanost i, u težim slučajevima, promjene svijesti.

Vitamin D: izrazit višak može uzrokovati hiperkalcemiju, s konfuzijom, letargijom, a u teškim slučajevima i psihičkim promjenama.

Selen: izrazita izloženost može uzrokovati neurološke i sistemske simptome; specifični psihijatrijski učinci slabije su definirani.

Jod: višak može poremetiti funkciju štitnjače i posredno izazvati psihičke simptome, ovisno o nastalom poremećaju.

Željezo: preopterećenje željezom može zahvatiti središnji živčani sustav, ali psihijatrijski simptomi nisu specifični.

Zaključci i kliničke implikacije

Mikronutrijenti imaju važne uloge u neurološkom i kognitivnom funkcioniranju.

Deficit vitamina B12 i željeza može uzrokovati klinički značajne neuropsihijatrijske manifestacije.

Povezanost vitamina D, cinka i magnezija s depresijom ne znači da suplementacija pouzdano liječi depresivni poremećaj.

Psihički simptomi zahtijevaju diferencijalno dijagnostičku procjenu, a laboratorijska obrada treba biti ciljana.

Potvrđeni deficit treba liječiti, uz istodobno provođenje indicirane psihijatrijske terapije.

Multidisciplinarni pristup endokrinologa i psihijatara omogućuje cjelovitiju procjenu bolesnika i prepoznavanje potencijalno reverzibilnih čimbenika.

